

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут
бізнесу, економіки та менеджменту

УПРАВЛІНСЬКІ ПАРАДИГМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ІНКЛЮЗИВНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

**MANAGEMENT PARADIGMS OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT AND INCLUSIVE ECONOMIC GROWTH**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 27–28 листопада 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

УДК 005.8:502.131.1(063)

Е 45

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
(протокол № 5 від 12 грудня 2024 року)*

Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання :
Е 45 матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання» / за заг. ред. І. І. Рекуненка, В. В. Сулим. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 409 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання» містять результати наукових досліджень, пов'язаних з актуальними проблемами науки й практики управління та застосуванням інклюзивного підходу до їх вирішення для досягнення цілей сталого розвитку.

Для науковців, аспірантів, студентів, представників органів державної влади й місцевого самоврядування, науково-дослідних і проєктних організацій, комерційних фірм та закладів вищої освіти й широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Management paradigms of sustainable development and inclusive economic growth" provide the results of scientific research related to the current problems of management science and practice and the application of an inclusive approach to their solution in order to achieve the goals of sustainable development.

For scientists, PhD students, students, representatives of state authorities and local self-government bodies, research and project organizations, commercial companies and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК 005.8:502.131.1(063)

© Сумський державний університет, 2024

<i>Шейх Касем Муавейя</i>	Соціально-економічний потенціал Садівської сільської громади Сумського району.....	306
<i>Лук 'янихін В.О.</i>		
<i>Оксана Шаповал</i>	Система надання адміністративних послуг в Україні в умовах правового режиму воєнного стану	310
<i>Олена Лук 'янихіна</i>		
<i>Ріта Сагайдак-Нікітюк</i>	Організація внутрішньофірмового навчання стосовно екологічних питань персоналу підприємств з оптової торгівлі лікарськими засобами.....	314
<i>Олена Гладцінова</i>		
<i>Віталій Нікітюк</i>		
<i>Ольга Обухова</i>	Інноваційні підходи до фінансування медичних закладів в умовах реформування галузі охорони здоров'я України.....	316
<i>Ігор Рекуненко</i>		
<i>Тетяна Майборода</i>	Розробка, управління та аудит портфеля проєктів продуктової ІТ компанії.....	318
<i>Богдан Антипенко</i>		
<i>Ярослава Бражник</i>	Проектний менеджмент як інструмент розвитку та відновлення місцевого самоврядування в Україні...	321
<i>Тетяна Майборода</i>		
<i>Андрій Андрєєв</i>	Стійкість у нестабільності: майстерність стратегічного управління трудовими ресурсами в епоху змін.....	324
<i>Опанасюк Ю.А.</i>	Підвищення якості надання послуг, що надаються податковими органами.....	326
<i>Макушенко І.М.</i>		
<i>Опанасюк Ю.А.</i>	Цифровізація податкового адміністрування як складова трансформації системи державного управління.....	330
<i>Гончарова О.В.</i>		
<i>Олена Савченко</i>	Процес ціноутворення та фактори впливу на нього..	334
<i>Михайло Греков</i>		
<i>Тамара Лозинська</i>	Місцева економіка: аналіз політики.....	337
<i>Олеся Балахонова</i>	Формування аналітичних варіантів під час оцінки критичного обсягу реалізації продукції.....	340
<i>Маргарита Буряченко</i>		
<i>Олександр Небава</i>	Формування сучасної управлінської парадигми інтелектуального потенціалу підприємств.....	342
<i>Микола Небава</i>		
<i>Іван Пилипчук</i>	Становлення управлінської парадигми інноваційного розвитку підприємств агросектору.....	345
<i>Микола Небава</i>		
<i>Анастасія Коновалова</i>	Удосконалення моделі стратегічного управління розвитком трудового потенціалу підприємства.....	347
<i>Тернова І.А.</i>		
<i>Юрій Суярко</i>	Управління розвитком виробничого та інноваційного потенціалу підприємства.....	349
<i>Микита Водка</i>		

<i>Алла Барановська</i>	Стратегічне управління конкурентоспроможністю на сучасному етапі ринкових відносин.....	352
<i>Світлана Суховєєва</i>	Artificial Intelligence for Power Grid Management As A Key To Sustainable Development.....	355
<i>Оleh Lukianukhin</i>	Автоматизація управління ризиками у фінансово - технічних проектах.....	357
<i>Микола Васильченко</i>	Вдосконалення територіальної системи управління муніципальним транспортним комплексом.....	359
<i>Лук'янихін В.О.</i>	Особливості управління та організації офісів у галузі охорони здоров'я.....	363
<i>Ілля Морозов</i>	Управління проектами в сільськогосподарській галузі для підвищення конкурентоспроможності аграрної продукції.....	366
<i>Лук'янихін В.О.</i>	Сонячні електростанції як основа енергетичної незалежності.....	370
<i>Юлія Матвєєва</i>	Energy innovations and their role in shaping sustainable urban infrastructure for the transition to a carbon-free economy.....	372
<i>Галина Сурмай</i>	Аналіз державної політики у сфері освіти.....	375
<i>Тетяна Майборода</i>	Інноваційні підходи до оптимізації управління персоналом у закладах охорони здоров'я.....	379
<i>Денис Товстуха</i>	Міжнародне злиття та поглинання в світовій практиці розвитку бізнесу.....	383
<i>Вікторія Сулим</i>	Сучасний HR-менеджмент та управління організаційними змінами.....	386
<i>Нікіта Мозговий</i>	Напрями вдосконалення системи мотивації медичного персоналу як засіб підвищення ефективності роботи закладів охорони здоров'я.....	388
<i>Anastasiia Niesheva</i>	Механізми та інструменти розвитку громадянського суспільства в Україні.....	390
<i>Мартинець В.В.</i>	Роль іміджу органів влади у формуванні громадської думки та зміцненні демократичних процесів.....	392
<i>Білошапка В.А.</i>	Роль корпоративної культури у забезпеченні успішного впровадження організаційних змін: виклики та можливості.....	394
<i>Олена Гвоздецька</i>		
<i>Людмила Хомутенко</i>		
<i>Коваль Г.Р.</i>		
<i>Анастасія Кулагіна</i>		
<i>Сергій Штукін</i>		
<i>Дмитро Бень</i>		
<i>Оксана Кужель</i>		
<i>Анна Алексєєва</i>		

МІСЦЕВА ЕКОНОМІКА: АНАЛІЗ ПОЛІТИКИ

*Лозинська Тамара Миколаївна,
д. держ. упр., професор,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава*

Економіка, як відносини між людьми, що виникають з приводу виробництва, збуту, розподілу та споживання товарів і послуг в умовах ресурсо-демографічного дисбалансу, в межах країни може розглядатися на різних рівнях: державному, регіональному або місцевому (муніципальному). Подібне структурування економіки обумовлює і формуванням економічної політики, суб'єктами якої виступають органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Необхідність творення та реалізації політики управління економічним життям викликана, насамперед, ринковими неспроможностями (фіаско ринку), серед яких можна виділити наявність монополій та екстерналій, а також асиметричність ринкової інформації, нездатність виконувати соціальні функції та деякі інші, як-от неефективний розподіл ресурсів (А. Пігу, 1932; Р. Г. Коуз, 2002; Д. Норт, 2000).

Але є ще одна обставина, на яку вказує А. Пігу (1932), яка пов'язана з розподілом ресурсів і яка у мирний час викликає невдоволення, – це існування суспільних витрат на оборону. Тому політика, «...яку держава приймає щодо сільського господарства, судноплавства та промисловості, що виробляє військову техніку...», може негативно впливати на добробут населення, але вона підпорядковується оборонній доктрині держави і не формується лише з економічних міркувань. Війна в Україні, що триває з різною інтенсивністю близько десяти років, свідчить наскільки важливими для забезпечення життєдіяльності населення є питання створення продовольчих резервів, лікарських засобів, будівництва укриттів для людей і захисних споруд для об'єктів критичної інфраструктури.

Оскільки в період проведення реформи місцевого самоврядування (з 2015 р.) значна частина повноважень щодо життєзабезпечення громад була покладена на сільські, селищні та міські ради, саме вони в період дії воєнного стану стають головними суб'єктами управління місцевою економікою, забезпечуючи умови для господарської діяльності, залучення коштів міжнародної технічної допомоги, зайнятості населення та збереження конкуренції. Слід наголосити, що повномасштабне вторгнення Росії змусило усі зароблені кошти спрямовувати на оборону країни, про що повідомив Прем'єр-міністр України, наголошуючи, що освіта, медицина та виплата пенсій фінансуються коштами міжнародних партнерів (ЦЕС, 2023). Запланований на 2024 р. дефіцит бюджету в 1,572 трлн грн змусив уряд

прийняти і реалізувати ряд заходів, які суттєво ускладнили функціонування місцевої економіки:

- скасовано пільговий режим оподаткування для підприємств малого бізнесу, введений на початку війни, і податки знову було підвищено з 2% до 5%;

- вилучено з місцевих бюджетів військовий ПДФО і спрямовано його до державного бюджету.

Зараз 64% ПДФО, крім військового, надходить до місцевих бюджетів, і керівництво громад зацікавлене у створенні додаткових робочих місць, зокрема й за рахунок знаходження можливостей для працевлаштування внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Однак, обговорення питання обмеження витрат місцевих бюджетів і подальшого підвищення податків уже зараз змушує органи місцевого самоврядування переглядати пріоритети бюджетних витрат і заходи підтримки суб'єктів місцевої економіки. Які основні інструменти політики можуть бути використані місцевою владою для забезпечення функціонування локального бізнесу, роль якого у наповненні місцевого бюджету суттєво підвищується через посилення тенденції до релокації великих підприємств у більш безпечні місця? Територіальні громади Полтавської області для підтримки місцевого бізнесу досить активно використовують ряд заходів:

- співучасть у державних програмах підтримки бізнесу (грантова програма «єРобота», «Доступність кредитів 7-8-9»);

- надання фінансової допомоги на поворотній основі в межах чинного законодавства;

- співфінансування бізнес-проектів у межах публічно-приватного партнерства;

- залучення грантових коштів міжнародної технічної допомоги.

Особливе значення мають додаткові інвестиції для постраждалого від війни малого бізнесу, власники якого, наприклад, можуть отримати гранти від Міжнародної організації з міграції в межах проекту «Розвиток малих та середніх підприємств: Економічна інтеграція внутрішньо переміщених осіб та відновлення бізнесу» (Я. Мурдза, 2024).

Велика інформаційно-роз'яснювальна допомога надається бізнесу через платформу «Децентралізація», де постійно оновлюється Каталог можливостей для бізнесу громад (2024). Каталог надає інформацію не лише про гранти, а й про освітні програми та інші можливості навчання, підтримку військових ветеранів, які стають важливим людським ресурсом для розвитку місцевої економіки. Для переміщеного бізнесу і бізнесу військових ветеранів мають значення і такі заходи підтримки, як приведення в належний стан складських приміщень, виділення земельних ділянок, допомога в оформленні документів, юридичний супровід, швидкість вирішення питань реєстрації та

доступу до ресурсів і ринків, тобто мова йде про створення належного соціального клімату (позаекономічний чинник) для відновлення позитивної економічної динаміки.

Таким чином, політика органів місцевого самоврядування щодо підтримки місцевої економіки набуває комплексного характеру, поєднуючи економічні та позаекономічні інструменти.

Список використаних джерел:

1. Pigou Arthur C. (1932). The Economics of Welfare. URL: https://www.econlib.org/library/NPDBooks/Pigou/pgEW.html?chapter_num=3#book-reader (дата звернення 06.11.2024).

2. Коуз Р. Г. (2002). Природа фірми: походження, значення, вплив. *Природа фірми: походження, еволюція і розвиток* /Р. Г. Коуз, Г. Демзетц, О. Д. Харт та інші.; за ред. О. Е. Вільямсона, С. Дж. Вінтера; пер. з англ. А. В. Куликова. Київ: А. С. К. С. 30-101.

3. Норт Д. (2000). Інституції, інституційні зміни та функціонування економіки. Київ: [б. в.]. 387 с.

4. Як економіка України працює під час війни. Великий експлейнер про бюджет, податки та курс долара (2023): Центр економічної стратегії. URL: <https://ces.org.ua/velikiy-eksplejner/> (дата звернення 07.11.2024).

5. Мурдза Я. (2024). Залучення грошей на власний бізнес: які грантові програми доступні для малих підприємств Полтавщини. URL: <https://zmist.pl.ua/news/zaluchennya-groshej-na-vlasnyj-biznes-yaki-grantovi-programy-dostupni-dlya-malyh-pidpryyemstv-poltavshhyny> (дата звернення 07.11.2024).

6. Каталог можливостей для бізнесу громад. URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/1507/%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B4_%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9%D0%B4%D0%BB%D1%8F_%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83.pdf (дата звернення 07.11.2024).